

Litteraturgranskningar

BIRGITTA RYDÉN: *Principen om den anpassningsbara försvarsförmågan – Ett implementeringsperspektiv på svensk försvarspolitik under försvarsbeslutsperioden 1997–2001*. Örebro Studies in Political Science 6.

Birgitta Rydén har disputerat i statsvetenskap på Örebro universitet. Hennes arbete är ett utflöde av den ”akademisering” som pågår inom Försvarshögskolan. Ett mycket värdefullt samspel mellan Försvarshögskolans arbetsfält och akademiska ämnen är på gång.

Birgitta Rydén har valt att studera den försvarspolitiska anpassningsprincipen, som syftar till att försvarsförmågan ska kunna öka eller minska i takt med att hotbilden förändras. 1990-talet var ju en period då huvudriktningen i säkerhetsläget förbättrades för Sveriges del. Samtidigt skedde omfattande förändringar i många hänseenden för totalförsvaret, inkl. budgetreduktioner.

Anpassningsprincipen anlades av statsmakterna över hela försvaret i olika beslut. Birgitta Rydén har fokuserat på anpassningsfrågan inom ettårsperspektivet. Det är en huvudtolkning av anpassningsprincipen från statsmakternas sida, men inte den enda; ibland tog man också upp ett femårs- respektive ett tioårsperspektiv.

Författarens huvudsyfte är att undersöka implementering, dvs. av anpassningsprincipen; detta genom att analysera relevanta aktörers förhållningsätt och agerande. Metodiskt och dispositionsmässigt är avhandlingen delad i två avsnitt. Ett beskriver själva anpassningspolitiken och vilken politisk aktivitet som förekommit. Materialet är här det offentliga trycket. Den andra delen baseras på en omfattande enkätundersökning riktad till de handläggande tjänstemännen i det försvarspolitiska förvaltningssystemet kring hur de 1999 arbetar och vilket förhållning-

sätt de har till principen. Detta fördjupas också med 20 intervjuer.

Operativa avgränsningar i frågan om anpassning genomförs eller ej är om man gör en *planering*. Tidsperioden är det femåriga försvarsbeslutet 1997–2001.

De teoretiska utgångspunkterna är en positiv inställning hos författaren till implementationsforskning, med utgångspunkt i Pressman–Wildawskys berömda studie ”*Implementation...*” (1973) och Lennart Lundquists handfasta uppmärksamningar från ”*Implementation Steering: an Actor-Structure approach*” (1987).

Författaren studerar den politiska debatten med utgångspunkter i hur regeringen och riksdagen hanterat frågan de berörda åren. Författaren refererar också utförligt under kapitelrubriken ”Att skjuta på ett rörligt mål” hur anpassningsprincipen påverkas av akuta ekonomiska brister 1997–2000 och den omfattande ominriktningen av framför allt försvarsmakten fr.o.m. 1999. Beredskapskraven sänktes och antalet förband i både krigs- och fredsorganisation minskades. Författaren menar att policyformuleringen respektive implementeringen var i praktiken åtskilda.

Jag har vissa förslag till nyanseringar av denna del av avhandlingens rapportering. Försvarsmakten ingav 2000 och 2001 förslag till hur anpassningsprincipen skulle kunna tillämpas och tentativa kostnader för det. Det var en konkret förbandstabell där försvarsmakten pendlade mellan vad som skulle kunna vara möjligt inom 1–2–5 års sikt. (Den största restriktionen eller framtida behovet låg i att utbilda nya yrkesofficerare på de lägre befattningsnivåerna.) Regeringen redovisade detta i den proposition (prop 2001/02: 10) som slutredovisade den offentliga debatten mellan statsmakterna för femårsperioden. Jag tycker inte Birgitta Rydén har vägt in detta i sin redovisning.

På ett liknande sätt föreligger den enligt min mening en nyansbrist beträffande redovisningen av den offentliga debattnivån när det gäller det civila försvaret. Här redovisar ÖCB (Överstyrelsen för civil beredskap) 2001 att endast 2 av 16 myndigheter på den civila beredskapssidan har gjort en anpassningsplan. Men det som inte kommer fram i Rydén text är att anpassningsfilosofin anges som känd av 17 av 18 myndigheter. Jag tycker den nyanseringen är mindre betydelsefull i det akademiska sammanhanget eftersom författaren ju fullt öppet valt att mäta implementering med just om en *planering* finns eller ej. (Men i försvarspolitikens värld är nyanseringen ganska viktig.) Men en mera betydande brist är avsaknaden av en rapportering i avhandlingen av vad försvarsmakten redovisade till regeringen och som regeringen redovisade för riksdagen 2001.

Birgitta Rydén har som sagt valt att göra en totalpopulationsenkät för att fånga in läget bland handläggare i hela totalförsvaret. Resultaten redovisas med olika nyanseringar. Endast drygt 5 % av svarspersonerna redovisade att man var färdig med implementeringsplanering (för tids-horizonten ett år). Men författaren väljer att lägga samman ett antal svarkategorier ("kommit långt med, halvvägs med, just börjat") så att implementeringsresultatet kan läsas så att (i mitten av den femåriga försvarsperioden) ungefär 47 % slagit in på implementering medan 42 % ("inte börjat, kommer inte att börja") inte gjort det och 11 % inte vet hur långt man kommit (s 138).

En huvuduppgift som författaren ger sig är att belysa hur dessa ovanstående organiserade resultat hänger samman med olika förhållanden i förvaltningsarbetet, uttolkade med hjälp av Lundquists tre kategorier ("kunna, förstå, vilja"). Resultaten pekar på praktiska förvaltningsmässiga brister i förutsättningarna att arbeta med saken. Men författaren ställer också frågan om tjänstemännens syn på anpassningspolitiken spelar roll för att implementera den.

Den viktigaste slutsatsen som författaren drar är att anpassningsprincipen inte hade implementerats i vad författaren klassificerar som "mycket" hög grad. Men oväntat var att benä-

genheten att implementera ökade om man var negativ till anpassningsprincipen.

En annan fråga som författaren ställer i enkäten gäller om omvärldsutvecklingen (bättre eller sämre inom överskådlig framtid) och bedömningen av Sveriges försvarsförmåga spelar roll för benägenheten att implementera anpassningspolitik. Författaren menar att benägenheten att implementera minskade om man ansåg att omvärldsutvecklingen var positiv. Men samtidigt tenderade denna benägenhet att minska om man var negativ till Sveriges försvarsförmåga.

Jag menar att det material som författaren redovisar (s 158 – 161) är rätt inkonklusivt i sak. Skillnaderna är små och synes det mig beroende på frågornas utformning. Frågeställningen tycker jag är relevant, men resultatet så här långt verkar peka på att tjänstemännens mera allmänna filosofi inte spelar in så mycket, utan det är mera synen på den egna uppgiften i systemet som kan göra det.

Författaren är också på jakt efter eventuella kulturskillnader mellan de tre delkategorier i totalförsvaret som tjänstemännen utgör – försvarsmakten, de civila statliga myndigheterna och kommunerna. Skillnaderna för benägenheten att implementera är små. Vi har att göra med en totalförsvarskultur mera än tre separerade delkulturer. De militära och civila befattningshavarna ligger nos vid nos; de kommunala ligger dock på en lägre nivå. Inställningen till anpassningspolitiken visar på att militärer är mer "pliktrogna" och implementerar trots ovilja mot anpassningsprincipen.

Jag har som fakultetsopponent funderat på de resultat som författaren redovisar med sina kategoriseringar. Jag frågade också författaren om det fanns en möjlighet att se på en *hierarkisk* kategorisering? Författaren har överlämnat ett material som hon gjort under arbetets gång med syfte att belysa eventuella regionala variationer, något som författaren fann inte vara fallet. Jag har använt mig att detta material och applicerat den på totalredovisningen (s 86). Man skulle då kunna hävda att ca 30 tjänstemän som 1999 var verksamma på central myndighetsnivå (inkl. de tre civilbefälhavarkanslierna) höll på att implementera. Endast 6 gjorde det inte.

Jag vill tro att detta skulle vara ett resultat av betydelse. Dessa tjänstemän i de centrala myndigheterna har större betydelse än de flesta andra (t.ex. i ett urval som innehåller alla Sveriges kommuner, men också befattningshavare längre ned i de statliga myndigheterna).

Det skulle då också gå att antyda en mera logisk länk mellan läget i tjänstemannavärlden 1999 och det som försvarsmakten resp. ÖCB redovisar till statsmakterna 2001. De centralt verksamma tjänstemännen, särskilt i försvarsmaktens högkvarter, implementerade mera. (Själva ÖCB som myndighet är däremot ett exempel på motsatsen.)

Jag vill gärna säga att jag tycker att det är intresseväckande förutsättningar som Birgitta Rydén valt att forska kring – totalförsvaret, anpassningsprincipen och implementering. Säkerhetspolitisk forskning finns det mycket av, med internationella kopplingar i ämne och metodval. Försvaret har inte alls väckt samma intresse, vilket är svärförståeligt. Doktorander och seniora forskare har mycket att hämta här, i nutid inte minst! Det kan spela stor roll för den ämnesmässiga utvecklingen och för den akademiska förhållningen vid utbildningen i totalförsvaret och i övrigt givetvis.

Anpassningsprincipen och dess omvandling till politik och faktiskt förvaltningsarbete är synnerligen välvalt som ett akademiskt studieobjekt. Detsamma gäller ett implementeringsperspektiv. Det är dock en än mera komplex materia som författaren valt, än det som klassikerna Pressman – Wildawsky valde i sin epokgörande undersökning. (Som försvarsminister verkade jag också ha vissa svårigheter åtminstone initialt att greppa den *diskurs* som denna, som jag tyckte, välmotiverade politik kläddes i.)

Jag menar att det mest värdefulla i Birgitta Rydén avhandling ligger i studieobjekten. När det gäller analysen av den offentliga doktrinen har jag uppfattningen att den borde ha fått ett annat slut för år 2001 på grundval av det som de centrala myndigheterna i dialogen med statsmakterna presterade.

Den stora och ambitiösa enkätundersökning som Birgitta Rydén arbetat med har varit starkt styrande för hela avhandlingen. Författaren operationaliserar fram en realistisk tolkning av hu-

vudresultaten, dvs att ungefär hälften av handläggarna år 1999 implementerade medan resterande hälft inte implementerade; jag är mera tveksam till om den benägenheten hade så mycket med större politiska perspektiv att göra. Min gissning är att en kategorisering kring centrala respektive perifera (i organisatorisk mening) handläggare hade givit ytterligare nyanseringar av undersökningens resultatredovisning.

Björn von Sydow

HANS BLIX: *Disarming Iraq*. Pantheon Books, New York 2004.

This is a timely and important book, above all else an eminently sensible one. It provides a step-by-step account of the disarmament process in Iraq under Hans Blix, the story of how an international civil servant with considerable experience in weapons inspection left what he thought was to be his retirement, and very shortly found himself in a starring role on a global stage. Confronted with an inherently complicated and delicate situation, he did his best with skill, perseverance and honesty. For a reasonable and detached view of the inspection process as it played out in Iraq from 1999 to 2004, it would be hard to beat Blix, and this volume deserves to be considered a classic case study in international politics, worthy of inclusion in course syllabi the world over.

Blix's account is a good example of the proposition that, in international politics, it is almost impossible to separate micro forces from the macro. At the end of the Cold War in the late 1980's, America was the only Superpower left standing. It enjoyed an enormous lead over potential rivals in every realm—military, economic, scientific, and cultural. By 2003, the American defense budget was greater than the next 23 countries combined. Alone among the Powers, America could and did project a massive military presence on every continent and every ocean.

This American Hegemony (not quite an empire, or was it?) coincided with the latest wave of

globalization, which had been made more extensive and rapid by the digital miracles of the Information Revolution. Paradoxically however, as America became more powerful it became simultaneously more vulnerable, inheriting most of the antagonisms generated by its predecessors, the Western colonial powers, who had dominated and humiliated non-Western dependencies for several centuries. Nowhere was this anti-Western hostility expressed in more radical forms than by a variety of fundamentalist Islamist movements who blamed the modernism, secularism and imperialism of the West for the decline of Islamic power that had been taking place since the inception of the modern period.

George W. Bush had ascended to the Presidency while professing modest, even "humble" ambitions in the field of foreign affairs and nation-building, perhaps a fitting posture for a man with limited prior acquaintance of the external world. All this was abruptly and radically changed by the terrible events of September 11, 2001. The Soviet enemy, now de-demonized by the end of Communism and the restoration of Russia, was replaced by al Qaeda as the enemy of choice. War was "declared" on terrorists, not by Congress, as the Constitution required, but by the President. Afghanistan was invaded, the Taliban government dismantled, and al Qaeda dispersed (but not eliminated). What is not quite so clear is why, at the same time as the war in Afghanistan was being waged, plans were being prepared, as early as November, 2001 to invade Iraq, if Robert Woodward's book *Plan of Attack* is to be believed. There is an abiding irony embedded in this decision to attack Iraq, since that country seems to have had few, if any, connections with Osama bin Laden and his followers.

The United Nations had devoted considerable attention to Iraq ever since the end of the Gulf War against Saddam Hussein in 1991, maintaining an embargo and inspection regime of varying effectiveness during the 1990's and into the new century.

Hans Blix, who had retired as Director General of the International Atomic Energy Agency (IAEA) in 1997, was asked by Kofi Annan to head a new body, the UN Monitoring, Verification and Inspection Commission (UNMOVIC),

which was created by the Security Council in December, 1999 to perform inspections in Iraq. Blix provides in this volume a useful detailed summary of international inspection regimes in Iraq, including not only UNMOVIC, but its predecessor UNSCOM (UN Special Commission), as well as the relevant work of the IAEA.

He is especially informative in his discussions of the mutually dependent relationships between UN inspection agencies and various national intelligence services, notably those from the United States. The sensitive balancing act required of the UN in this "piggy-back" relationship was to be in a position to receive nationally developed intelligence e.g. putative locations of weapons sites, without becoming a mere puppet of the national agency. As we shall see, an appreciation of just how much feedback a UN inspection agency should give to the national intelligence service was crucial to the UN's reputation for independence and consequently to the legitimacy of UN decisions.

The advice that Blix gave to inspectors in the pre-war context reflects a cultural sensitivity that could be just as equally applicable to occupation authorities after a war: "Inspectors, I believe, should avoid humiliating the inspected." or "Inspectors are not occupiers and should neither shoot nor shout their way in."

As it turned out, Blix and ElBaradei, the current Director-General of the IAEA, along with their inspectors, were at the center of pivotal events leading up to the American invasion of Iraq in March, 2003. Caught between a George Bush bent on invasion and an Iraqi government intent on evasion, it is difficult to see how Blix could have improved his performance under the circumstances.

For years Iraq had stonewalled all efforts of the UN to establish whether or not it still possessed Weapons of Mass Destruction (WMD) which it was known to be developing or to possess as late as the first Gulf War launched by the elder Bush in 1991. Matters came to a head in November, 2002, when the Security Council unanimously adopted Resolution 1441 in a last-ditch effort to obtain greater Iraqi cooperation with UN weapons inspectors. Impatience with the Iraqi dila-

tory practice of "cheat and retreat" had begun to approach its outer limits.

At the same time, American impatience was already showing a pronounced inclination toward military invasion, with or without UN endorsement. It was also transparently obvious that, in the choice between invasion or inspection, American officials had very little confidence in inspection or inspectors. Vice President Dick Cheney, the *eminence grise* of the warhawks, made no effort to hide his disdain for inspectors: "A return of inspectors would provide no assurance whatsoever of his [Saddam's] compliance with UN resolutions."

The concept of preemptive war, or anticipatory self-defense, as it once was known by international lawyers, made its American debut in the document "The National Security Strategy of the United States of America" in the Fall of 2002. It stated that "we must be prepared to stop rogue states and their terrorist clients before they are able to threaten or use weapons of mass destruction against the United States and our allies and friends..."

Blix himself was not immune from the suspicion early on, even before the inspection process had played itself out, that Bush had made up his mind to attack Iraq and remove Saddam from power. This suspicion seems to have been confirmed recently by Robert Woodward, the top investigative reporter of the *Washington Post*.

It is not easy to determine what precisely motivated this decision to invade, whether it was filial piety, or a modern Manichaeon vision of a world divided into Good and Evil, or the desire to fashion Iraq into a democratic (and pro-American) wedge with which to create a democratic Middle East, or the simple desire to assure access to Iraqi oil, or an idealistic urge to free the world of an odious despot, or to deny to terrorists any access to Iraq as a base for the spread of terrorism, or to ensure that no Iraqi WMD would fall into the hands of terrorists..

Whatever the original motivation may have been, (probably mixed, one suspects,) the proclaimed reasons just before the war were quite specific: the continued presence in Iraq of WMDs, and the presumed links between Saddam and Osama. These were the only conceiv-

able reasons for any fear that Saddam may have posed an immediate threat to the national security of the United States, and hence the only ones capable of invoking the self-defense exception to the rule in International Law (and the UN Charter) that force must not be used against the territorial integrity of another state. These were also the only grounds for war likely to have obtained the approval of the American Congress and the British House of Commons, to say nothing of the American public. One suspects that the cry for regime change would scarcely have sufficed at that time, even if it was advanced repeatedly after the war when it became gradually apparent that there were no WMDs to be found in Iraq.

Blix, Kofi Annan and a number of others at the UN strenuously attempted to continue the inspections. Although in the beginning Blix had harbored suspicions that there might actually be some undisclosed WMDs, he became less convinced as the inspections proceeded. He pleaded for more time to ascertain whether Iraq had in fact already disarmed. One curious circumstance, the Iraqi posture of avoiding active assistance to the inspectors' labors, became more and more tiresome, and in fact raised a serious question: if you have nothing to hide, why not be more cooperative?

Like most of the Europeans, Blix—as he says—did not exclude the use of force against Saddam as a last resort. Furthermore, he was well aware that the American show of force in late 2002 and early 2003 was helpful in pressuring the Iraqis to produce better cooperation and evidence of disarmament.

But the American military buildup had created a seemingly unstoppable momentum towards war, which finally came in March, 2003. Had the inspection process been a gallant but total failure? Perhaps not. In his Chapter 12, "After War: Weapons of Mass Disappearance", Blix makes a good case for a greater efficacy of the inspection process than the outbreak of war would suggest. The American government, after defeating Saddam, expended enormous resources in an effort to find the supposed caches of WMDs. He comments, with a touch of irony: "Moreover, the absence of prohibited items was most likely a

result of the regime of inspection, eradication and monitoring by the UN, supported by military pressure from the US and the UK. The UN and the world had succeeded in disarming Iraq without knowing it.”

It should be apparent to all but the most hardened supporters of the American-British invasion that the intelligence on which the decision to invade had been based was in fact deeply flawed, hardly a “slam dunk”, to use what Woodward claims was George Tenet’s expression (borrowed from the game of basketball). It also seems reasonable to contend, as Blix does, that national intelligence services often tell their masters what they believe their masters want to hear, and the masters themselves frequently endow the intelligence with meanings that support their policy objectives. But, as Blix suggests, “Nevertheless, when the decisions are about war and peace, one would expect the governments of the most powerful and well-equipped states to have mechanisms and procedures in place to ensure some quality control over the material that experts prepare for them. One would expect that these governments themselves, at the very least, would examine the materials with critical minds and common sense.”

Without so much as an “I told you so,” Blix has written, in great detail, what amounts to his own vindication—not in a self-serving way, but as an account of how such decisions are and ought to be made. The book suggests to the reader a series of perceptions that seem obvious, but which often are honored by the Great Powers more in the breach than in the observance. It’s enough to make Oxenstierna’s renowned letter to his son look like a very contemporary piece of advice.

One perception suggested by a close reading of this book is the point that statesmen should be guided by a sense of realism when they attempt to ascertain what are essentially matters of fact, and that they should apply a well developed critical judgment in evaluating the facts on which the lives and fates of many human beings will hinge. That is perhaps no more than another way of saying that one should see what is there and not what one wants to see. One should be especially wary of a faith-based foreign policy, for faith alone is not likely to change the facts on the ground. One

should also realize that in this Age of “Spin”, when even the meaning of the word “is” has been hotly disputed, truth is a matter to be ascertained and not a tool to be manipulated. Blix says it well: “—the fact that Saddam Hussein’s regime was one of the most brutal that the world had seen and had long been a danger to the region did not justify any twisting of observations or uncritical attitude to evidence.”

Like most legally trained persons, Blix knows how to evaluate evidence, weigh it, refuse to accept it on faith, but to take it at its probative value. Concerning a summation of one American formulation that had dismissed the inspectors’ labors as irrelevant and inadequate, Blix says: “The witches exist; you are appointed to deal with these witches; testing whether there are witches is only a dilution of the witch hunt.” Complicating his work from the beginning was one “curious assumption” (common to most situations where one is compelled to prove a negative), that the Iraqi failure to prove the destruction of WMDs could easily be taken by many as proof that they existed. On this point, he cites with approval a line of Donald Rumsfeld to the effect that “The absence of evidence is not the evidence of absence.”

One of the enduring mysteries of the inspection-invasion choice is why the Iraqi government persistently refused to extend its enthusiastic cooperation to the inspectors when there was so much at stake. Compliance would have been easy, and the alternative presented a grim prospect. Blix speculates that this exercise in foot-dragging may have been a product of pride, or that since Saddam knew that the Americans really wanted to force him out, he had very little incentive to cooperate fully with the inspectors, or that it was the product of a colossal bluff designed to make Iraq’s military capabilities appear more formidable than they really were (like posting a “Beware of the Dog” sign when you don’t have a dog,) or that it resulted from a simple fear of permitting the inspectors to move about freely and thereby expose conventional Iraqi military secrets.

Blix was certainly quite aware that very large matters of legitimacy, both for the UN and for the use of armed force, were riding on the suc-

cess of inspections. The crucial variable involved was the timing of any enforcement action against Iraq. As it transpired, arms replaced diplomacy prematurely — the army assembled could not be kept waiting in the desert and the war was on.

Both national and international order rest on a sometimes delicate balance of force and consent, or to express the problem philosophically, Hobbes and Locke almost always require each other’s company. The heart and soul of International Law, imperfect as it may be, is the consent of nations to limit their own sovereignty, a consent given on the premise that ultimately order is preferable to chaos. One is left with the uncomfortable impression that the Lone Superpower failed to understand the importance of the Security Council in conferring legitimacy, and in the end began more and more to look and act like the Lone Ranger.

Blix’s style reflects his training in legal analysis. He is judicious and patient in his examination of evidence. He comes off as an honest professional doing a good job under demanding circumstances at an important juncture in the life of nations, altogether what the French would call *un homme serieux*. His firmness belies the hawkish animadversions of “softness.” He defends himself with grace, wit, and an absence of whining from the attempts that were made to discredit his efforts. In the end Blix got it right and

the world’s greatest Superpower, with practically limitless resources at its disposal, did not. One is reminded, metaphorically at least, of the old French aphorism that “In the country of the blind, the one-eyed man is King.”

In March, 2003, the policy of containment by inspection gave way to war and regime change. The result has been, as Blix says in his summation: “A combined UN and IAEA inspection force of fewer than 200 inspectors costing perhaps \$80 million per year was pushed out and replaced by an invasion force of some 300,000 personnel costing approximately \$80 billion per year.” In his concluding words, which take on an added poignancy amid the violence which persists today in Iraq, a year after the war was declared officially over, he maintains that there was another option in the Spring of 2003, even for states with a preference for immediate armed action and that was “to heed the Council’s requests for more time for inspection. Support by the Security Council for preemptive armed action would have given the armed action legitimacy. Instead, a greater price was paid for this action: in the compromised legitimacy of the action, in the damaged credibility of the governments pursuing it, and in the diminished authority of the United Nations.”

Joseph B. Board

Till redaktionen insända skrifter

- Aardal, Bernt, red. (2003). *Velgere i villrede... En analyse av stortingsvalget 2001*. Oslo: N.W. Damm & Søn AS.
- Anckar, Carsten, Mårten Eriksson & Jutta Leskinen (2002). *Measuring Ethnic, Linguistic and Religious Fragmentation in the World*. Occasional Papers Series Nr. 18/2002. Åbo: Department of Political Science.
- Anckar, Dag (2003). *Sven Lindman som modell: kring ett 20-årsminne*. Occasional papers series nr. 21/2003. Åbo: Department of Political Science.
- Andersson, Stellan (2004). *Den första grinden: Svensk nedrustningspolitik 1961–1963*. Stockholm: Santérus Förlag.
- Andréén, Nils. (2002). *Säkerhetspolitik: analyser och tillämpningar*. Andra upplagan. Stockholm: Norstedts juridik.
- Bauman, Zygmunt & Tim May (2003). *At tænke sociologisk*. Köpenhamn: Hans Reitzels Forlag.
- Bauman, Zygmunt (2003). *Frihed*. Översat av Tom Havemann. Köpenhamn: Hans Reitzels Forlag.
- Bengtsson, Jesper (2003). *I diktares och turistparadisets skugga*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 5/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Bengtsson, Mattias & Johan Norberg, red. (2003). *Frihetens klassiker—texter i urval av Mattias Bengtsson och Johan Norberg*. Stockholm: Timbro.
- Berezán & Agneta Larsson (2003). *Kuba: Karibiens pärla har förlorat sin glans*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 12/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Blom-Hansen, Jens & Jørgen Grønnegård Christensen (2004). *Den europeiske forbindelse*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Blom-Hansen, Jens (2003). *Subsidiaritetsprincippet vendt på hovedet?* Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Blom-Hansen, Jens, Asbjørn Sonne Nørgaard & Thomas Pallesen, red. (2004). *Politisk ukorrekt: Festskrift til professor Jørgen Grønnegård Christensen*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Blomquist, Christine & Bengt Jacobsson (2002). *Drömmar om framtiden: beslut kring infrastruktur*. Lund: Studentlitteratur.
- Boje, Per & Morten Kallestrup (2003). *Marked, erhvervsliv og stat*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Borchorst, Anette & Drude Dahlerup (2003). *Ligestillingspolitik som diskurs og praksis*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Borchorst, Anette (2003). *Køn, magt og beslutninger: Politiske forhandlinger om barselsorlov 1901–2002*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Boström, Magnus, Anders Forssell, Kerstin Jacobsson & Kristina Tamm Hallström, red. (2004). *Den organiserade frivilligheten*. Malmö: Liber.
- Carls, Lina (2004). *Våp eller nucka? Kvinnors högre studier och genusdiskursen 1930–1970*. Lund: Nordic Academic Press.
- Carlsson, Ulla, red. (2003). *Mångfald i medieforskningen*. Symposium, Malmö högskola 24–25 april 2002. Göteborg: NORDICOM.
- Christensen, Ann-Dorte (2003). *Fortællinger om identitet og magt: Unge kvinder i senmoderniteten*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Christensen, Jens Peter (2003). *Domstolene—dentredje statsmagt*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Christensen, Tom & Lågreid, Per. *Reformer og lederskab: Omstilling i den utøvende magt*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Christiansen, Peter Munk & Asbjørn Sonne Nørgaard (2003). *De som meget har ... Store danske virksomheder som politiske aktører*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Christiansen, Peter Munk & Asbjørn Sonne Nørgaard (2003). *Faste forhold—flygtige forbindelser: Stat og interesseorganisationer i Danmark i det 20. århundrede*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Christiansen, Peter Munk & Lise Tøgeby, red. (2003). *På sporet av magten*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Dahler-Larsen, Peter & Niels Ejersbo (2003). *Djølfi-ering—myte eller realitet?* Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Dahler-Larsen, Peter (2004). *Evaluering og magt*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Damgaard, Erik (2003). *Folkets styre: Magt og ansvar i dansk politik*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Davidsson, Lars (2004). *Kammare, kommuner och kabinett*. SNS författingsprojekt. Stockholm: SNS Förlag.
- Diedt 2002: 2. Oskal, Nils, red. "Samisk selvstemmelse". Kautokeino: Sámi instituhtta.
- Efana, Lawrence U. B. (2003). *African Political Study: Ancient and Modern History, Political Systems and Democracy Deficit*. Åbo: Åbo Akademi University.
- Ekdahl, Mats (2003). *Människan, mediemångfalden och det öppna samhället*. Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar.
- Ekecrantz, Stefan (2003). *Hemlig utrikespolitik: Kalla kriget, utrikesnämnden och regeringen 1946–1959*. Stockholm: Santérus Förlag.
- Eklund, Magnus (2003). *Varför organisera sig? En studie av företags medlemskap i Elektriska Installatörsorganisationen*. SMIF forskningsrapport 2003:1. Uppsala: SMIF.
- Erixon, Dick (2003). *Vård och skola utan konsumentmakt*. Stockholm: Timbro.
- Erlingsson, Gissur (2003). *Den lokala politikens fragmentisering: Orsaker till och effekter av medborgar-engagemang vid kommunval och uppkomst av nya partier*. KEFU skriftserie 2003: 1. Lund: KEFU.
- Goldmann, Kjell (2003). *Övernationella idéer: EU som ideologiskt projekt*. Stockholm: SNS Förlag.
- Gottlieb, Henning. *John Kenneth Galbraith: Et biografisk essay*. Köpenhamn: Jurist- och Økonomforbundets Forlag.
- Goul Andersen, Jørgen (2003). *Over-Danmark og Under-Danmark? Ulighed, velferdsstat og politisk medborgerskab*. Magtudredningen. Århus: Aarhus universitetsforlag.
- Goul Andersen, Jørgen (2004). *Et ganske levende demokrati*. Magtudredningen. Århus: Aarhus universitetsforlag.
- Greve, Carsten (2002). *Privatisering, regulering og demokrati*. Århus: Magtudredningen.
- Greve, Carsten (2003). *Offentlig ledelse: Teorier og temaer i et politologisk perspektiv*. Köpenhamn: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Grønnegård Christensen, Jørgen (2003). *Velferdsstatens institutioner*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Gudmunson, Ulla (2002). *Nato inför toppmötet i Prag: Dinosaur eller fågel Fenix?*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 11/2002. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Halldén, Sören (2002). *Från vardagssvett till statistisk beviskonst*. Nora: Nya Doxa.
- Halldenius, Lena (2003). *Liberalism*. Stockholm: Bilda Förlag.
- Hansson, Kristofer (2003). *Djur som donatorer: Xenotransplantation i svenska medier 1995–2002*. Lundalinjer nr. 120. Lund: Etnologiska institutionen.
- Heidar, Knut & Jo Saglie (2003). *Hva skjer med partiene?* Magt- og demokratiutredningen. Oslo: Gyldendal.
- Hermansen, Jan H. et al. (2003). *Undersøgelsen af medlemmerne af de danske partiorganisationer: dokumentation*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Hermansson, Jörgen (2003). *Politik på opplysningens grund—om den demokratiske reformismens muligheter och problem*. Stockholm: Liber.
- Heurlin, Bertel (2004). *Riget, magten og militæret*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Hjertqvist, Johan (2003). *Slutet på början*. Stockholm: Timbro.
- Holmblad Brunsson, Karin, red. (2002). *Organisationer*. Lund: Studentlitteratur.
- Højlund, Holger & Morten Knudsen, red. (2003). *Organiseret kommunikation: Systemteoretiske analyser*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Jacobsen, Bo, Flemming Troels Jensen, Mikkel Bo Madsen, Marius Sylvestersen & Claude Vincent (2004). *Den vordende demokrat*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Jacobsen, Michael Hviid & Søren Kristiansen (2002). *Erving Goffman: Sociologien om det elementære livs sociala former*. Köpenhamn: Hans Reitzels Forlag.
- Jensen, Henrik (2003). *Europaudvalget—et udvalg i folketinget*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Jespersen, Jesper. *John Maynard Keynes. Den makroøkonomiske teoris oprindelse og udvikling*. Köpenhamn: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Johansson, Karl Magnus & Tapio Raunio (2004). *Politiska partier i den europeiska författningen*. Stockholm: SNS Förlag.
- Jørgensen, Torben Beck, red. (2003). *På sporet af en offentlig identitet—verdier i stat, amter og kommuner*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Karlbom, Rolf (2004). *Ivar Kreugers död 1932: En svårlost kriminalgåta*. Göteborg.
- Karlsson, Lena (2003). *Skottland och självstyret*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 4/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Karvonen, Lauri (2003). *Constitutional Reform in Scandinavia*. Occasional Papers Series nr. 20/2003. Åbo: Department of Political Science, Åbo Akademi.
- Kaspersen, Lars Bo & Flemming Mikkelsen, red. (2004). *Historisk sociologi—mødet mellem historien*

- og samfundsvidenskaberne. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Knudsen, Tim (2003). *Offentlighed i det offentlige: Om historiens magt*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Koch, Ida Elisabeth, Kristine Røberg, Sten Schaumburg-Müller & Jens Vedsted-Hansen (2004). *Menneske-retigheder og magtfordeling*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Kronvall, Olof (2003). *Östen Undéns sovjetsyn och sovjetpolitik 1945–1962*. Forskningsprogrammet Sverige under kalla kriget, arbetsrapport nr. 13. Stockholm: Försvarshögskolan.
- Kvinnor tar plats: arbetsmarknad och industriarbete på 1900-talet*. Stockholm: Arbetarrörelsens arkiv
- Küng, Andres. (2002). *Ett liv för Baltikum*. Stockholm: Timbro.
- Lagerkvist, Johan (2003). *Kina med Hu Jintao*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 3/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Larsson, Tomas (2002). *Handelspolitisk nedrustning*. Eli Heckscher Papers No. 5. Stocholm: Timbro.
- Lindeborg, Lisbeth (2003). *Kvinnan i Islam*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 7/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Linderoth, Andreas. *Kampen för erkännande: DDR:s utrikespolitik gentemot Sverige 1949-1972*. Studia Historica Lundensia 9. Lund: Historiska institutionen vid Lunds universitet.
- Lowe, Gregory Ferrel & Taisto Hujanen, red. (2003). *Broadcasting & Convergence: New Articulations of the Public Service Remit*. Göteborg: NORDICOM.
- Lund, Anker Brink (2002). *Den redigerende magt*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Lundberg, Svante (2004). *Ryssligan: Flyktningarna från öst och mordet i Bollstanäs 1919*. Must-programmet. Lund: Nordic Academic Press.
- Lundell, Krister & Lauri Karvonen (2003). *A Comparative Data Set on Political Institutions*. Occasional Papers Series nr. 19/2003. Åbo: Department of Political Science., Åbo Akademi.
- Lundell, Krister (2002). *Kandidatnominering och dess determinanter: En studie av 109 nomineringsprocesser*. Meddelanden från Ekonomisk-Statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi. Åbo: Åbo Akademi.
- Lundh, Crister, Li Bennich-Björkman, Rolf Ohlson, Peder J. Pedersen, Dan-Olof Rooth (2002). *Arbete? Var god dröj!*. Valfärdspolitiska rådets rapport 2002. Stockholm: SNS Förlag.
- Madunic, Diana (2003). *Makedonien – framgångsrik krishantering på Balkan*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 6/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Marcussen, Martin & Karsten Ronit, red. (2003). *Internationaliseringen av den offentlige forvaltning i Danmark*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Mattson, Ingvar & Olof Petersson, red. (2003). *Svensk författningspolitik*. Stockholm: SNS Förlag.
- Molander, Per & Hannu Nurmi (2003). *På spaning efter folkviljan*. SNS författningsprojekt. Stockholm: SNS Förlag.
- Molander, Per, red. (2003). *Staten och kommunerna*. SNS författningsprojekt. Stockholm: SNS Förlag.
- Molin, Björn (2002). *Ingen väg tillbaka*. Stockholm: Ekerliids förlag.
- Mouritzen, Hans, red. (2003). *Er vi så forbeholdne? Danmark over for globaliseringen, EU og det nære*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Möller, Tommy (2004). *Mellan ljusblå och mörkblå: Gunnar Heckscher som högerledare*. Stockholm: SNS Förlag.
- Narud, Hanne Marthe, Mogens N. Pederson & Henry Valen (2002). *Party Sovereignty and Citizen Control: Selecting Candidates for Parliamentary Elections in Denmark, Finland, Iceland and Norway*. Odense: University Press of Southern Denmark.
- Nielsen, Finn Sivert & Inger Sjørlev (2002). *Folkets repræsentanter*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Nielsen, Hans Jørgen (2004). *Er danskerne fremmedfjendske?* Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Nilsson, Desirée & Mimmi Söderberg (2003). *På väg mot fred i Liberia?* Världspolitikens dagsfrågor nr. 11/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Nilsson, Lennart (2000). "Välfärd i obalans" i Sören Holmberg & Lennart Weibull, red. *Det nya samhället: SOM-undersökningen 1999*. Göteborg: SOM-institutet.
- Olsson, Curt Åke (2003). *Tidningsmakt och politiska organisationer*. Lund: Historiska institutionen.
- Oredsson, Sverker (2003). *Svensk oro: Offentlig fruktan i Sverige under 1900-talets senare hälft*. Lund: Nordic Academic Press.
- Pallesen, Thomas (2003). *Den vellykkede kommunalreform og decentraliseringen af den politiske magt i Danmark*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.

- Palmhoj Nielsen, Camilla (2003). *Till glæde for hvem? – Om intern regulering i staten*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Pedersen, Thomas, red. (2002). *Europa for folket? EU og det danske demokrati*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Pesonens Pertti & Olave Riihinen. (2002): *Dynamic Finland: The Political System and the Welfare State*. Helsingfors: Finnish Literature Society.
- Peterson, Bo & Eric Clark, red. (2003). *Identity Dynamics and the Construction of Boundaries*. Lund: Nordic Academic Press.
- Peterson, Olof, Lauri Karvonen, Eivind Smith & Birgitta Swedenborg (2004). *Demokratirådets rapport 2004: Demokratins grundlag*. Stockholm: SNS Förlag.
- Petersson, Olof, Ulrika Mörth, Johan P. Olsen & Jonas Tallberg (2003). *Demokratirådets rapport 2003: Demokrati i EU*. Stockholm: SNS Förlag.
- Pettersson, Oskar (2003). *Politisk vetenskap och vetenskaplig politik: Studier i svensk statsvetenskap kring 1900*. Uppsala: Institutionen för idé- och lärdomshistoria, Uppsala universitet.
- Phillips, Louise (2004). *Sådan taler medier og borgere om politik*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Pierre, Jon & Bo Rothstein, red. (2003). *Välfärdsstat i otakt*. Stockholm: Liber
- Rasch, Bjørn Erik (2004). *Kampen om regeringsmakten: Norsk parlamentarisme i europeisk perspektiv*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Rasmussen, Frank & Andersen, Peder. *Globaliseringens økonomiske konsekvenser for Danmark*. Århus: Magtudredningen.
- Rothstein, Bo (2003). *Sociala fällor och tillitens problem*. Stockholm: SNS Förlag.
- Rüdiger, Mogens (2003). *Statens synlige hånd*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Salih, Khaled (2003). *Irak mellan fruktan och frihet*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 1/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Schierenbeck, Isabell (2003). *Bakom välfärdsstatens dörrar*. Umeå: Boréa.
- Schött, Thomas (2002). *Den økonomiske elites netværk*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Siim, Birte (2003). *Medborgerkabets udfordringer – etniske minoritetskvinders politiske myndiggørelse*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Smith, Eivind, red. (2003). *The Constitution as an Instrument of Change*. SNS författningsprojekt. Stockholm: SNS Förlag.
- Sode-Madsen, Hans (2003). *Farlig ungdom: Samfundet, ungdommen og Ungdomskommissionen 1945–1970*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Sundberg, Anna (2003). *Fransk försvars- och säkerhetspolitik*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 8/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Svensson, Palle (2003). *Folkets røst*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Swiecicki, Jakub (2002). *Kaliningrad i kläm*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 10/2002. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Swiecicki, Jakub (2003). *Slaget om landsbygden: EU:s jordbrukspolitik och utvidgningen*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 9/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Sävborg, Ebba (2003). *Tjetjenien – krig i tvåhundra år*. Världspolitikens dagsfrågor nr. 2/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.
- Søndergaard, Jens Teilberg (2003). *Ret, demokrati og globalisering*. Köpenhamn: Jurist- og Økonomforbundets forlag.
- Sørensen, Eva (2003). *Politikerne og netværksdemokratiet*. Köpenhamn: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Tahvanainen, Annika (2002). *Statsansvar for allvarliga förbrytelser mot förpliktelser gentemot det internationella samfundet i sin helhet*. Meddelanden från Ekonomisk-Statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi. Åbo: Åbo Akademi.
- Tobey, Lise (2003). *Fra fremmedarbejdere til etniske minoriteter*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Togeby, Lise, Jørgen Gould Andersen, Peter Munk Christiansen, Torben Beck Jørgensen & Signild Vallgård (2003). *Magt og Demokrati i Danmark – Hovedresultater fra Magtudredningen*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Torfin, Jacob (2004) *Det stille sporskifte i velfærdsstaten*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Torpe, Lars & Torben K. Kjeldgaard (2003). *Foreningssamfundets sociale kapital: Danske foreninger i ett europæisk perspektiv*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Vallgård, Signild (2003). *Folkesundhed som politik: Danmark og Sverige fra 1930 til i dag*. Magtudredningen. Århus: Aarhus Universitetsforlag.

Weber, Max (2003). *Udvalgte tekster*. Band 1 & 2. København: Hans Reitzels Forlag.

Winther, Gorm, red. (2003). *Demokrati og magt i Grønland*. København: Aarhus Universitetsforlag. Magtudredningen.

Örn, Torsten (2003). *Letland i det nya Europa*.

Världspolitikens dagsfrågor nr. 10/2003. Stockholm: Utrikespolitiska institutet.

Østerrud, Øyvind. *Statsvitenskap: Innføring i politisk analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.

Medarbetare i Statsvetenskaplig Tidskrift

Professor Joseph B. Board är verksam vid Union College (NY).

Docent Leif Johansson är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen i Lund.

Med dr Martin Lindström är verksam vid Samhällsmedicinska institutionen i Malmö.

Professor José Luis Ramírez är verksam vid Södertörns högskola.

Docent Steven Saxonberg är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen i Uppsala.

Docent Björn von Sydow är talman vid Sveriges riksdag och f.d. försvarsminister.

Abstracts

STEVEN SAXONBERG: *Attitudes Toward Welfare Policy in Sweden Revisited*.

This article shows that by using more sophisticated statistical methods, we can achieve better results in our understanding of welfare attitudes. By using the same data as a previous study, this article shows that welfare attitudes actually have two dimensions: support for big government and support for equality. When this second dimension is added, the common conclusion no longer holds up that Swedes are not more positive toward welfare policies than other European countries. Instead, it turns out that Swedes are much more positive toward equality than in European countries with more liberal and conservative welfare regimes. This indicates that political culture matters more than previously thought. Swedes are not more likely than other Europeans to desire welfare benefits, but they are more likely to support an egalitarian tax system that can finance these benefits. They are also more likely to see welfare benefits as a means to achieving equality, rather than simply a means for fulfilling needs. This article also contradicts the common claim that social democratic welfare regimes create gender divisions, in which women become more supportive than men of welfare policies. Finally, this article also supports the social citizenship hypothesis, by showing those who support generous welfare policies and income equality are more likely to vote for leftist parties. That is, social democratic parties have a political incentive to introduce universalist policies that create support for welfare programs, since this increases their chances of winning elections.

MARTIN LINDSTRÖM: *Skånes Vål. De skånska regionalisternas möte med de svenska nationalisterna*. ("SKÅNES VÅL". THE SCANIAN RE-

GIONALISTS MEET THE SWEDISH NATIONALISTS).

During the past two decades right-wing populist parties have made substantial electoral gains in many West European countries. In Sweden the success of such parties has been limited compared to e.g. Denmark and Norway. In 1998 an electoral coalition of local populist parties, "Skånes Vål", in southern Sweden gained 4.1% of the votes in the regional assembly. However, the coalition was split already a year before the subsequent election in 2002. One of the fractions started technical cooperation with the ring-wing extremist party "Sverigedemokraterna" during the period leading up to the 2002 election. The reasons for the split of the coalition and the reasons why one of the fractions chose to cooperate with "Sverigedemokraterna" are analysed using the two dimensions right-wing populism versus right-wing extremism and nationalism versus regionalism. While both fractions were clearly populist, they strongly differ in nationalism/regionalism. This is one plausible reason why the more Swedish nationalist fraction chose to cooperate with the nationalist party "Sverigedemokraterna".

JOSÉ LUIS RAMÍREZ: *Retorik som humanvetenskaplig kunskapsteori och metod i samhällsplanering – En idéöversikt*. (RHETORIC AS AN EPISTEMOLOGY AND METHOD OF HUMAN SCIENCES IN COMMUNITY PLANNING – AN OVERVIEW OF IDEAS).

The thesis of this article is that logic/science does not exclude but requires a knowledge of rhetoric. Rhetoric is not merely a technique for persuasion but, more importantly, a science of how we structure our knowledge through language. Logic and science are nothing but instruments that *natural* language construct to handle observable factual circumstances, something that

became possible with the invention of alphabet and written language. A positivistic, reductive science is suitable only by research on given facts. Alongside the knowledge of *facts*, we must also handle the knowledge of *action*, which is impossible to do *only* with the positivistic methods of conventional social science. Drawing on his personal experiences of municipal politics and communal planning the author suggests that rhetorical conceptions and methods of research can play a big role in community planning research and in sciences of man, which necessarily brings facts and actions together. The article refers to a rhetorical based theory called 'human-scientific theory of action'. While science helps us to *know* (knowledge of causes), rhetoric helps us to *understand* (knowledge of intentions and meanings).

LEIF JOHANSSON: *Med kritiskt uppdrag. Fakultetsopponenternas recensioner av statsvetenskapliga doktorsavhandlingar 1976-1996*. (WITH A CRITICAL MISSION. PUBLISHED REVIEWS OF DISSERTATIONS IN POLITICAL SCIENCE 1976-1996).

Approximately a fourth of the reviews published in *Statsvetenskaplig Tidskrift* are reviews of doctoral dissertations (sometimes also called *viva*) in political science. These reviews are of particular interest as they constitute one form of scientific communication and are important – powerful – as they articulate the relevance of the critical work. This genre simultaneously contributes to the production and even more the reproduction of the norms of science.

This paper makes these reviews (N=107) the subject of a systematic analysis of content and also examines whether characteristics of the reviewer can explain the depth, style, overall judgement and other differences in the content and character of the reviews.

What characterises a satisfactory critical examination? The normative presupposition in this paper is that an examiner should structure the criticism according to a model that *combines* a focus on the most fundamental elements of the research process (problem, theory, method, sources and results) with certain distinctly different requirements on the reading/examination of these elements. These requirements consist of the reviewer's capacity to reproduce, understand, evaluate and independently construct an alternative version.

The composition of the body of examiners has changed in three ways over the twenty-one years examined. The share of full professors has increased remarkably and so has the share of foreign reviewers. This development can be seen as an expression of the ambitions to improve the status of the academic dissertation defence. The share of examiners who defended their own dissertations at the same department as the author has also decreased. "Home matches" are rare nowadays, whereas this was the more common situation prior to 1975.

These changes can explain the simultaneous tendency towards a less energetic and less critical or "unfriendly" examination of the dissertation under review. This result is obtained by using several different indicators.

Foreign examiners and professors tend to be more positive/less negative in their judgement on almost all of the thirteen studied elements of the research process. They also discuss alternative methods to a lesser extent. They write slightly shorter reviews, they write reviews that to a greater degree restate the thesis, they include fewer original references, and they contribute less of their own work in the form of tables and figures.